नेपाल कानून आयोग

सूचनाको हक सम्वन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र

सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

आ.व. २०७७/०७८ (२०७७ श्रावण देखि २०७८ असार मसान्तसम्म)

१. नेपाल कानून आयोगको गठन

कानूनको तर्जुमा, संहिताकरण तथा प्रचलित कानूनको संशोधन, एकीकरण र पुनरावलोकन गर्ने तथा कानून र न्याय सम्बन्धी विषयमा अध्ययन र अनुसन्धान गर्ने उद्देश्यले लागू भएको नेपाल कानून आयोग ऐन, २०६३ मिति २०६३/९/३० देखि प्रारम्भ भएको हो । ऐनको दफा ४ अनुसार आयोगको गठन देहाय वमोजिम रहेको छः–

(क) सर्वोच्च अदालतको न्यायाधीश भइसकेको वा हुने योग्यता पुगेका व्यक्तिहरू मध्येबाट नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको व्यक्ति – अध्यक्ष

(ख) नेपाल न्याय सेवाको राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको पदमा रही काम गरिसकेको वा वरिष्ठ अधिवक्ता वा अधिवक्ताको हैसियतले कम्तीमा पन्ध्र वर्ष कानून व्यवसायीको रूपमा काम गरेको वा कानूनको अध्यापन, अनुसन्धान, तर्जुमा वा कानून वा न्यायको क्षेत्रमा कम्तीमा पन्ध्र वर्षको अनुभव हासिल गरेका व्यक्तिहरू मध्येबाट नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको व्यक्ति – उपाध्यक्ष

(ग) खण्ड (ख) बमोजिमको योग्यता पुगेका व्यक्तिहरू मध्येबाट नेपाल सरकारले मनोनीत गरेको कम्तीमा एक जना महिला रहने गरी बढीमा तीन जना – सदस्य

(घ) सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय – सदस्य

(ङ) सचिव (कानून), प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय – सदस्य

(च) नायव महान्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय – सदस्य

(छ) सचिव – सदस्य-सचिव

२. हाल कार्यरत आयोगका पदाधिकारीहरु

(क) *श्री माधव प्रसाद पौडेल, नेपाल कानून आयोग - अध्यक्ष

(ख) प्रा.डा. लक्ष्मीप्रसाद मैनाली, नेपाल कानून आयोग -उपाध्यक्ष

(ग) श्री उद्धव चन्द्र घिमिरे, नेपाल कानून आयोग - सदस्य

(घ) श्री शोभा बुढाथोकी, नेपाल कानून आयोग - सदस्य

---

*अध्यक्ष श्री माधव प्रसाद पौडेलज्यूले मिति २०७८/०३/२५ गते आफ्नो कार्यकाल पुरा गरी अवकाश लिनु भएको ।

(ङ) श्री नारायण नेपाल, नेपाल कानून आयोग - सदस्य

(च) श्री उदय राज सापकोटा, सचिव, कानून न्याय तथा संसदिय मामिला मन्त्रालय - सदस्य

(छ) श्री धनराज ज्ञवाली, सचिव, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय - सदस्य

(ज) श्री पदम प्रसाद पाण्डेय, नायव महान्यायाधिबक्ता, महान्यायाधिबक्ताको कार्यालय -सदस्य

(झ) श्री लीला देवी गड्तौला (निरौला), सचिव, नेपाल कानून आयोग -सदस्य –सचिव

३. आयोगको संगठनात्मक संरचना

आयोगवाट सम्पादन हुने काम कारवाहीलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी रुपमा सम्पादन गर्न आयोगमा प्रशासन र तर्जुमा तथा अनुसन्धान गरि दुई महाशाखा रहेका छन् । आयोगमा हालको संगठन संरचना अनुसार कुल ३३ स्वीकृत दरबन्दी रहेको छ, जुन यस प्रकार छः-

- सचिव (विशिष्ट श्रेणी) न्याय सेवा –१,
- सह-सचिव (रा. प. प्रथम श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह –२,
- उप-सचिव(रा. प. द्वितीय श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह –२,
- शाखा अधिकृत (रा. प.तृतीय श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह –५,
- लेखा अधिकृत (रा. प. तृतीय श्रेणी) प्रशासन सेवा,लेखा समूह–१,
- कम्प्युटर ईन्जिनियर (रा. प. तृतीय श्रेणी) बिविध सेवा –१
- नायव सुब्बा (रा. प. अनं. प्रथम श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह –५,
- नायव सुब्बा (रा. प. अनं. प्रथम श्रेणी) प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह –३,
- कम्प्युटर अपरेटर, बिविध सेवा –१
- खरिदार (रा. प. अनं. द्वितीय श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह –४,
- हलुका सवारी चालक, श्रेणी बिहिन, ईन्जि. सेवा–३
- कार्यालय सहयोगी,श्रेणी बिहिन, प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह –४
- स्वीपर, श्रेणी बिहिन, प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह– १

४.आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल कानून आयोग ऐन, २०६३ को दफा १० मा व्यवस्था गरिए अनुसार आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेकोछः–

(क) नयाँ कानून बनाउने वा विद्यमान कानूनमा संशोधन गर्ने सम्बन्धमा वा कानून तथा न्याय सम्बन्धी समसामयिक विषयमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने, गराउने,

(ख) कानूनको संहिताकरणका लागि आवश्यक संहिताको मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने,

(ग) प्रचलित कानूनमा एकीकरण वा पुनरावलोकन गर्ने तथा सो सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई आवश्यक सुझाव दिने,

(घ) नयाँ कानून निर्माण गर्ने र आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानूनमा संशोधन गर्ने सम्बन्धमा व्याख्यात्मक टिप्पणी सहितको मस्यौदा नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने,

(ङ) हाल प्रयोग नभएका, एक आपसमा बाझिएका, असमान, विभेदजन्य, मानव अधिकार विरूद्धका तथा कार्यान्वयन हुन नसकेका कानूनको बारेमा अध्ययन गरी त्यस्तो कानून खारेज, संशोधन वा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सुझाव पेश गर्ने,

(च) अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि, सम्झौताका प्रावधानलाई आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानूनमा समावेश गर्न नेपाल सरकारलाई मस्यौदा वा सुझाव दिने,

(छ) कानूनको तर्जुमा, संहिताकरण, एकीकरण, पुनरावलोकन, सुधार र विकास गर्ने सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकाय वा संस्थासँग परामर्श, छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने वा सो सम्बन्धमा सम्बन्धित निकाय वा संस्थासँग सहकार्य गर्ने,

(ज) विशेष किसिमका कानूनको अध्ययन र अनुसन्धान तथा मस्यौदा तर्जुमा गर्नको लागि विशेषज्ञको सेवा प्राप्त गर्ने,

(झ) कानून निर्माण प्रक्रियामा आवश्यकता अनुसार जनधारणा र राय सुझाव संकलन गर्ने,

(ञ) कानूनको मस्यौदालाई परिमार्जन गर्ने सिलसिलामा आवश्यकता अनुसार गोष्ठी, सेमिनार तथा अन्तरक्रिया जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(ट) अन्य मुलुकका कानून आयोग तथा कानून तर्जुमा गर्ने निकायहरूसँग सम्पर्क गरी आवश्यक जानकारी तथा सूचनाहरू आदान प्रदान गर्ने,

(ठ) सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त अनुरूप कानून भए नभएको विषयमा अध्ययन गर्ने तथा सो अनुरूप भएको नदेखिएमा कानून तर्जुमा, खारेज तथा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष मस्यौदा पेश गर्ने,

(ड) आयोगको वार्षिक कार्यक्रम तयार गर्ने,

(ढ) नेपाल सरकारले तोकेको तथा आयोगले आवश्यक सम्झेको कानून तथा न्यायसँग सम्बन्धित अन्य कामहरू गर्ने ।

५.सेवा प्राप्त गर्दा लाग्ने दस्तुर र अवधि

नेपाली नागरिकले कानून बमोजिम सूचना माग गर्न आएमा प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने दस्तुर बाहेक अन्य कुनै दस्तुर लाग्दैन ।

६.सम्पादन गरेको मुख्य कामको बिवरण

क. चार वटा विधेयक तर्जुमाको लागि वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत भएकोमा आ.व. २०७७/०७८ मा देहाय बमोजिमका आठवटा विधेयकको मस्यौदाको कार्य सम्पन्न गरी आवश्यक कार्यार्थ सम्बन्धित मन्त्रालयमा पठाइएकोः

(१) फौजदारी कसूर तथा फौजदारी कार्यविधि सम्बन्धी केही ऐन संशोधन गर्न बनेको विधेयक - २०७७/६/२ गते कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रलाय

(२) तेजाब तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थको नियमनका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक - २०७७/६/२ गते गृह मन्त्रलाय

(३) विद्युतीय व्यापारका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक - २०७७/९/५ गते वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रलाय

(४) गैरआवासीय नेपाली सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक - २०७७/१०/९ गते परराष्ट्र मन्त्रलाय

(५) नेपाल कानून आयोग ऐन, २०६३ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक - २०७७/११/१७ गते कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

(६) मुलुकी अपराध संहिता तथा त्यस सम्बन्धी कार्यविधि कानूनलाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक- २०७८/०२/२८ गते कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

(७) केही फौजदारी कसूर सम्बन्धी केही ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक - २०७८/०२/२८ गते कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

(८) कृषि व्यवसायको प्रवर्द्धन तथा व्यवसायिकरणका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वनेको विधेयक - २०७८/०३/१८ कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

ख. मार्कको अन्तर्राष्ट्रिय दर्ताका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको म्याड्रिड सम्झौतासँग सम्बन्धित प्रोटोकलको पक्ष हुन नेपाल सरकारलाई सिफारिस गरिएको।

ग. मृत्युदण्ड उन्मूलन गर्ने उद्देश्यले व्यवस्था भएको नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार सम्बन्धी प्रतिज्ञापत्र (ICCPR) को दोस्रो स्वौच्छिक प्रोटोकलमा नेपालले गरेका प्रतिवद्धतालाई आरक्षणमा

लैजाने प्रक्रिया लगायतका विषयको सम्बन्धमा तयार पारिएको अध्ययन प्रतिवेदनलाई प्रतिनिधि सभाको महिला तथा सामाजिक समितिलाई पेश गरिएको ।

घ. कानूनी सचेतना तथा कानूनी साक्षरता अध्ययन प्रतिवेदन, २०७७ तयार गरी आवश्यक कारबाहीको लागि कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको ।

ङ. मुलुकी अपराध संहिता तथा त्यस सम्बन्धी कार्यविधि कानूनलाई संशोधन गर्न बनेको विधेयकको सम्बन्धमा तयार पारिएको अध्ययन प्रतिवेदन, २०७८ तयार गरी आवश्यक कारबाहीको लागि कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको ।

च. कानूनी शुक्तिहरु (ल्याटिन, अंग्रेजी तथा नेपाली) Legal Maxims (Latin Legal Phraseology) नामक पुस्तक तयार गरी प्रकाशन गरिएको ।

छ. संविधानको धारा ५२ बमोजिमको राज्यको दायित्व पुरा गर्न विभिन्न जिल्लामा कानूनी सचेतना कार्यक्रम (Legal Dissemination Program) सञ्चालन गरिएको, नेपाल कानून आयोगको वेवसाइट तथा मोवाइल एप्समा विभिन्न कानून तथा अन्य सामाग्रीहरु अद्यावधिक गरिएको।

ज. आयोगको वेबसाईटलाई समयानूकुल बनाउन नयाँ रुपमा परिमार्जन गरी उपयोगकर्ता मैत्री बनाईएको ।

७. सूचना अधिकारी, प्रवक्ता र प्रमुखको नाम, पद र सम्पर्क नम्वर

- **सूचना अधिकारीः** उप सचिव, श्री जंगबहादुर डाँगी मोबाईल नं. ९८६३०३२७९१
- **प्रवक्ताः** सह सचिव, श्री अर्जुन कुमार खड्का मोबाईल नं. ९८६३०३२७९८
- **प्रमुखः** सचिव, श्री लीला देवी गडतौला (निरौला)

८. आर्थिक खर्च तथा आर्थिक कारोवार सम्वन्धी अद्यावधिक बिबरणः

आ.ब. २०७७/०७८ को असार मसान्तसम्म बिनियोजित रकम तथा खर्चको बिबरण

बजेट उप शीर्षक	बजेट शीर्षक	बिनियोजन बार्षिक बजेट (रु हजारमा)	कूल खर्च (रु हजारमा)
३११०११३	चालु	३८९०५	३०८१०
३११०११४	पूँजीगत	६३४६	६३४५

९. आयोगको वेबसाईट र सो को विवरण

- आयोगको वेबसाईट www.lawcommission.gov.np रहेको छ । उक्त वेबसाईटमा मौजुदा कानून, पुराना कानून, मस्यौदा विधेयक र गतिविधिहरु राखिएका छन ।
- मोवाइल एप्स (Mobile APPs) निर्माण गरी विद्यमान कानूनहरु मोवाइलबाटै हेर्न र पढ्न सकिने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१०. आयोगको ठेगाना र सम्पर्क नं.

- नेपाल कानून आयोग,
  अन्तराष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।
- फोन नं.:०१-४४८११९७,१- ४४८१०४३, ०१- ४४८१०५९
- फ्याक्स नं.: ०१-४४८१७०४
- Email: info@lawcommission.gov.np
- Facebook: https://www.facebook.com/Nepal-Law-Commission
- Twitter: Nepal Law Commission@ nepal_law